



УДК 347.56:368

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-3\(45\)-1743-1754](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-3(45)-1743-1754)

Шаповал Леся Іванівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, [https:// orcid.org/0000-0003-4503-9075](https://orcid.org/0000-0003-4503-9075)

Мироненко Валентина Петрівна кандидат юридичних наук, професор, доцент кафедри цивільного права та процесу, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-8841-8855>

СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЛІКАРІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті здійснюється комплексний аналіз сучасного стану правового регулювання страхування професійної відповідальності медичних працівників в Україні. Звертається увага на те, що надання медичної допомоги об'єктивно пов'язане з високими ризиками для життя та здоров'я людини, а несприятливі результати лікування дедалі частіше стають предметом судових розглядів. Відсутність дієвого, законодавчо закріпленого механізму обов'язкового страхування професійної відповідальності лікарів створює суттєвий дисбаланс у системі відшкодування шкоди та гальмує розвиток медичного права.

У межах дослідження глибоко розкрито правову природу лікарської помилки, яка у цивілістиці розглядається як дефект надання медичної допомоги, що виник внаслідок добросовісної омані лікаря за відсутності ознак умислу чи грубої необережності. Наголошено на важливості розмежування лікарської помилки, яка є об'єктивною межею наукових та людських можливостей сьогодення, та протиправної медичної недбалості, що полягає у суб'єктивному ігноруванні встановлених правил лікування.

Зазначається, що вітчизняне цивільне законодавство встановлює презумпцію вини заподіювача шкоди, тому для пацієнта не має значення природа дефекту – ключовим є лише факт завдання шкоди здоров'ю та наявність причинно-наслідкового зв'язку.

Значну увагу в роботі приділено аналізу сучасної судової практики. Доведено, що Верховний Суд послідовно стає на захист прав пацієнтів, перекладаючи тягар доведення відсутності вини та правомірності обраної тактики лікування повністю на медичний заклад. Суди визнають незаконною вимогу до пацієнта ідентифікувати конкретного винуватця серед персоналу.



Відповідні правові позиції призводять до того, що суми відшкодування майнової та моральної шкоди пацієнтам стрімко зростають і часто сягають сотень тисяч гривень.

Звертається увага на те, що згідно з чинним законодавством, заклад охорони здоров'я має право зворотної вимоги (регресу) до лікаря, що створює для медичних працівників важке фінансове навантаження та ставить під загрозу їхню платоспроможність.

На основі проведеного аналізу обґрунтовано гостру необхідність переходу від добровільного до обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних працівників. Автором запропоновано конкретні нормативні та організаційні кроки для реалізації цієї моделі: внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо визнання страхового поліса обов'язковою умовою для отримання ліцензії на медичну практику; розроблення типових договорів із чітким розмежуванням «лікарської помилки» (як страхового випадку) та «професійного злочину»; а також впровадження механізму солідарної сплати страхових внесків медичним закладом та безпосередньо лікарем.

Зроблено висновок, що запровадження обов'язкового страхування є нагальною потребою та європейським стандартом, який не лише гарантує відшкодування шкоди пацієнтам, але й забезпечить фінансовий захист медичного персоналу та стимулюватиме управління професійними ризиками.

Ключові слова: страхування професійної відповідальності, лікарська помилка, медична недбалість, відшкодування шкоди, цивільно-правова відповідальність медичних працівників, право регресу.

Shapoval Lesia Ivanivna candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the department of the civil law and procedure, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-4503-9075>

Myronenko Valentyna Petrivna candidate of legal sciences, professor, associate professor of the department of the civil law and procedure, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-8841-8855>

PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE OF PHYSICIANS: CURRENT STATE OF LEGAL REGULATION AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the current state of legal regulation of professional liability insurance for medical practitioners in Ukraine. It emphasizes that the provision of medical care is inherently associated with high risks to human life and health, and adverse treatment outcomes are increasingly becoming the subject of judicial proceedings. The absence of an effective, legislatively



established mechanism of compulsory professional liability insurance for physicians creates a significant imbalance in the system of compensation for damage and hinders the development of medical law.

The study thoroughly examines the legal nature of medical error, which in civil law doctrine is regarded as a defect in the provision of medical care arising from a bona fide mistake of a physician in the absence of intent or gross negligence. Particular attention is paid to distinguishing medical error, understood as an objective limit of contemporary scientific and human capabilities, from unlawful medical negligence, which consists in the subjective disregard of established treatment standards.

It is noted that domestic civil legislation establishes a presumption of fault of the tortfeasor; therefore, for the patient, the nature of the defect is irrelevant — the decisive factors are the fact of harm to health and the existence of a causal link.

Considerable attention is devoted to the analysis of current judicial practice. It is demonstrated that the Supreme Court consistently protects patients' rights by placing the full burden of proving the absence of fault and the legality of the chosen treatment strategy on the healthcare institution. Courts recognize as unlawful any requirement that a patient identify a specific wrongdoer among the medical staff. These legal positions have resulted in a rapid increase in awards for pecuniary and non-pecuniary damage to patients, which often amount to hundreds of thousands of hryvnias.

The article further notes that, under current legislation, a healthcare institution has the right of recourse (regress) against a physician, which imposes a significant financial burden on medical professionals and threatens their solvency.

Based on the conducted analysis, the author substantiates the urgent need to transition from voluntary to compulsory professional liability insurance for medical practitioners. Specific regulatory and organizational steps for implementing this model are proposed, including amendments to the Fundamentals of Ukrainian Health Legislation to recognize an insurance policy as a mandatory prerequisite for obtaining a license for medical practice; the development of standard insurance contracts clearly distinguishing between “medical error” (as an insured event) and a “professional crime”; and the introduction of a mechanism for the joint payment of insurance premiums by the healthcare institution and the physician.

It is concluded that the introduction of compulsory insurance constitutes an urgent necessity and a European standard that will not only guarantee compensation for patients but also ensure financial protection for medical personnel and promote professional risk management.

Keywords: professional liability insurance, medical error, medical negligence, compensation for damage, civil liability of medical practitioners, right of recourse.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку системи охорони здоров'я в Україні питання захисту прав як пацієнтів, так і медичних працівників



набуває особливої гостроти. Надання медичної допомоги об'єктивно пов'язане з високими ризиками для життя та здоров'я людини. Несприятливі результати лікування, об'єктивні ускладнення або неналежне виконання професійних обов'язків часто стають предметом судових розглядів. Відповідно до чинного цивільного законодавства України, майнова відповідальність за шкоду, завдану діями лікаря, найчастіше покладається на заклад охорони здоров'я. Проте в порядку регресу ця відповідальність може бути перекладена безпосередньо на лікаря, що ставить під загрозу його фінансове становище та професійну стабільність. Відсутність дієвого, законодавчо закріпленого механізму обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних працівників створює дисбаланс у системі відшкодування шкоди та гальмує розвиток медичного права в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання надання медичної допомоги, цивільно-правової відповідальності медичних працівників та механізмів відшкодування шкоди пацієнтам постійно перебувають у полі зору вітчизняних науковців. Зокрема, теоретико-правові засади та специфіку категоріального апарату страхування відповідальності медичних працівників ґрунтовно досліджувала Н. С. Василевська [1]. У своїх подальших працях авторка також здійснила комплексний аналіз європейського досвіду функціонування інституту страхування професійної відповідальності лікарів з метою визначення перспектив його імплементації в законодавство нашої держави [2].

Окремим аспектам цивільно-правової відповідальності медичних працівників, а також умовам настання деліктної відповідальності присвячені роботи К. О. Скриннікової [3]. Ключове значення для розуміння підстав виникнення страхового випадку має дослідження правової природи самого дефекту надання медичної допомоги. Так, медичні та юридичні критерії поняття «лікарська помилка» і «лікарська халатність» детально розкриваються у спільній публікації А. В. Шевеля, С. О. Дуброва та Ю. Б. Лісуна [4]. Зі свого боку, О. В. Менделя безпосередньо проаналізувала межі цивільно-правової відповідальності за лікарську помилку, акцентувавши на проблематиці розмежування об'єктивних медичних ускладнень та винних дій персоналу [5]. Г.В. Озернюк вивчав аналіз та нормативне закріплення страхування професійної відповідальності в законодавстві України. Ним було проаналізоване правове регулювання обов'язкового та добровільного страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам [8].

У вітчизняній юридичній доктрині наразі відсутні ґрунтовні монографічні праці, спеціально присвячені комплексному аналізу правового регулювання страхування професійної відповідальності медичних працівників. Водночас на дисертаційному рівні відповідна проблематика розглядалася в межах ширших



досліджень, що стосувалися страхування відповідальності загалом, зокрема у працях Никифорак В.М. «Договір страхування відповідальності» [6] та Файєр О.А. «Страхування професійної відповідальності: цивільно-правовий аспект» [7].

Попри вагомий внесок зазначених дослідників у розробку медичного права, в умовах стрімкого розвитку суспільних відносин залишається недостатньо висвітленим питання комплексного впливу актуальної судової практики (зокрема правових позицій Верховного Суду останніх років) на гостру необхідність законодавчого закріплення саме обов'язкового страхування професійної відповідальності лікарів як ключової гарантії балансу інтересів пацієнтів і закладів охорони здоров'я.

Метою цієї статті є комплексний аналіз сучасного стану правового регулювання страхування професійної відповідальності медичних працівників в нашій державі, а також визначення перспектив впровадження обов'язкового медичного страхування на основі аналізу актуальної практики Верховного Суду.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання медичної діяльності в Україні базується на нормах Конституції України, Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та Основ законодавства України про охорону здоров'я. В нашій державі страхування професійної відповідальності медичних працівників здійснюється на підставі загальних положень страхового законодавства, зокрема норм Глави 67 ЦК України [9] та Закону України «Про страхування». При цьому зазначений закон передбачає окремий вид страхових договорів – страхування відповідальності, що визначено у статті 4 [10].

Відповідно до статті 1172 ЦК України, «юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків» [9]. Таким чином, первинним суб'єктом відповідальності перед пацієнтом виступає медичний заклад.

Для розуміння механізмів страхування ключовим є правова природа лікарської помилки в цивільному праві нашої державі. У цивілістиці лікарська помилка найчастіше розглядається як дефект надання медичної допомоги, що виник внаслідок добросовісної омани лікаря за відсутності ознак умислу чи грубої необережності [11; 12]. Але, як вже зазначалось нами раніше в статті «Поняття та юридична природа лікарської помилки у цивільному праві України» [13], «юридична природа лікарської помилки полягає в тому, що вона є цивільно-правовим казусом (випадком), який виключає такий обов'язковий елемент складу правопорушення, як вина. Відповідно, за загальним правилом деліктної відповідальності (ст. 1166 ЦК України), справжня лікарська помилка не тягне за собою обов'язку з відшкодування шкоди. Головним критерієм розмежування лікарської помилки та протиправної медичної недбалості є об'єктивна можливість лікаря передбачити та відвернути негативні наслідки: у випадку



помилки така можливість об'єктивно відсутня через рівень розвитку науки, атиповість хвороби тощо. Тобто, лікарська помилка – це межа об'єктивних наукових та людських можливостей сьогодення, тоді як недбалість – це суб'єктивне ігнорування вже відомих, доступних і встановлених правил лікування» [13].

Однак цивільне законодавство (зокрема ст. 1166 ЦК України) встановлює презумпцію вини заподіювача шкоди: «особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини» [9]. Для пацієнта не має значення, чи була це об'єктивна помилка, чи недбалість – ключовим є факт завдання шкоди здоров'ю та наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями лікаря і наслідками, які настали.

Саме ця особливість цивільно-правової відповідальності яскраво ілюструється сучасною судовою практикою. Верховний Суд послідовно стає на захист прав пацієнтів, деталізуючи специфіку тягаря доказування у медичних справах. Зокрема, у постанові Верховного Суду від 30 листопада 2022 року у справі № 344/3764/21 [14] касаційна інстанція звернула увагу на те, що від пацієнтів не можна очікувати точного володіння медичними знаннями. Пацієнт не зобов'язаний доводити, у чому саме полягала медична помилка; він має лише надати докази факту погіршення здоров'я після лікування. Тягар доведення відсутності вини та правильності обраної тактики лікування повністю перекладається на медичний заклад.

Ця тенденція була додатково закріплена у постанові Верховного Суду від 19 листопада 2025 року у справі № 761/11951/22 [15], яка стосувалася відшкодування майнової та моральної шкоди через інфікування суглоба після операції з ендопротезування. Суди першої та апеляційної інстанцій відмовили пацієнтці, мотивуючи це тим, що вона не довела вини конкретного лікаря. Проте Верховний Суд скасував ці рішення, вказавши на системну помилку: вимога до пацієнта ідентифікувати конкретного винуватця серед персоналу є незаконною. Відповідальність несе медична установа, і саме вона має доводити правомірність дій свого персоналу.

Також в постанові Верховного Суду від 20 березня 2024 року у справі № 522/8849/19 (провадження № 61-2132св23) зазначено, що «у спорах про відшкодування шкоди відбувається розподіл тягаря доказування: позивач повинен довести наявність шкоди та причинний зв'язок; відповідач доводить відсутність протиправності та вини» [16].

Такі правові позиції Верховного Суду свідчать про те, що суми відшкодування майнової та моральної шкоди пацієнтам стрімко зростають і часто сягають сотень тисяч гривень. Так, наприклад, зі справи № 361/5334/18 [17] вбачається, що позивачка звернулася з позовом до Комунального некомерційного підприємства «Броварська багатопрофільна клінічна лікарня» про



відшкодування моральної шкоди за неналежне надання медичної допомоги її родичу, який потрапив до реанімації після ДТП і згодом помер. Верховний Суд в своїй постанові від 11 грудня 2024 року підтвердив рішення попередніх інстанцій про спричинення моральної шкоди та стягнув з медичного закладу 500 тисяч гривень. Так, суд вкотре наголосив, що відповідальність за дії лікарів (зокрема анестезіологів-реаніматологів) несе саме медичний заклад як роботодавець. Такі ж суми відшкодування впливають і з справи № 520/16987/15-ц [18], в якій матір дитини звернулася з позовом до Одеської обласної клінічної лікарні, внаслідок того, що після народження дитині не були зроблені необхідні тестування та не було встановлено правильного діагнозу, дитина отримала незворотні наслідки для здоров'я (значне відставання у розвитку). Це все наочно ілюструє готовність судів призначати дійсно великі суми компенсацій у разі доведення заподіяння шкоди пацієнту діями лікарів.

Згідно зі статтею 1191 ЦК України, заклад охорони здоров'я, який відшкодував шкоду, завдану своїм працівником, має право зворотної вимоги (регресу) до нього. З огляду на фактичний рівень оплати праці медичних працівників, пред'явлення до них регресної вимоги може створити для них критичне фінансове навантаження та поставити під загрозу їхню платоспроможність. Саме тут виникає гостра необхідність у страхуванні професійної відповідальності. На сьогодні в Україні таке страхування має виключно добровільний характер і здійснюється на підставі Закону України «Про страхування». Більшість лікарів не мають страхових полісів через низьку правову обізнаність, брак коштів та відсутність стимулів з боку держави.

На нашу думку, перспективи розвитку правового регулювання у цій сфері повинні рухатися у напрямку запровадження обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних працівників. На це є кілька причин.

По-перше, обов'язковість страхування забезпечує реальність відшкодування шкоди пацієнтам. У випадку заподіяння шкоди здоров'ю або життю саме наявність страхового покриття гарантує оперативну та фінансово спроможну компенсацію, незалежно від майнового стану конкретного лікаря чи медичного закладу.

Це підвищує рівень захисту прав пацієнтів і зміцнює довіру до системи охорони здоров'я загалом.

По-друге, така модель дозволяє збалансувати інтереси пацієнта та медичного працівника. Лікар, усвідомлюючи наявність страхового механізму, не перебуватиме під постійною загрозою особистого майнового розорення у разі пред'явлення значних вимог про відшкодування шкоди. Це особливо актуально з огляду на співвідношення можливих сум компенсації та рівня доходів медичних працівників. Водночас страхування не звільняє від відповідальності, а лише переводить фінансовий тягар на професійного суб'єкта – страховика.



По-третє, запровадження обов'язкового страхування сприятиме формуванню системи управління професійними ризиками. Страхові компанії, оцінюючи ризики, будуть зацікавлені у підвищенні стандартів безпеки, дотриманні клінічних протоколів, запровадженні внутрішнього контролю якості медичних послуг. Таким чином, страхування виконуватиме не лише компенсаційну, а й превентивну функцію.

По-четверте, така модель відповідає європейській тенденції розвитку інституту медичної відповідальності, де страхування професійної відповідальності лікарів є поширеним або обов'язковим елементом правової системи. В умовах євроінтеграційного курсу України гармонізація національного законодавства з відповідними стандартами набуває особливої актуальності.

Отже, перехід до обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних працівників дозволить створити більш стабільний, передбачуваний і соціально справедливий механізм відшкодування шкоди, одночасно підвищуючи рівень правової захищеності як пацієнтів, так і самих лікарів.

Реалізація такої моделі потребує комплексних змін на нормативному та організаційному рівнях.

По-перше, доцільним є внесення змін до Основи законодавства України про охорону здоров'я, передбачивши імперативну вимогу щодо наявності чинного договору страхування професійної відповідальності як обов'язкової умови отримання або продовження ліцензії на провадження медичної практики. Такий підхід забезпечить універсальність страхового покриття та унеможливить здійснення професійної діяльності без належного фінансового забезпечення потенційних ризиків. Водночас законодавець має визначити мінімальний розмір страхової суми, орієнтуючись на реальні обсяги можливої шкоди та судову практику у справах про її відшкодування.

По-друге, необхідним є розроблення типових умов договорів страхування професійної відповідальності медичних працівників на рівні підзаконного нормативного акта або рекомендацій регулятора страхового ринку. У таких договорах слід чітко окреслити межі страхового покриття, зокрема розмежувати поняття «лікарська помилка» як ненавмисне професійне порушення, що може визнаватися страховим випадком, та «професійний злочин» (умисні дії або груба недбалість), які не підлягають страхуванню. Це сприятиме правовій визначеності, зменшенню кількості спорів між страховиком, лікарем і пацієнтом, а також запобігатиме зловживанням.

По-третє, важливим є створення механізму солідарної участі у фінансуванні страхових внесків. З огляду на рівень доходів медичних працівників, покладення повного фінансового тягаря виключно на лікаря є соціально несправедливим та економічно необґрунтованим. Оптимальною видається модель, за якої частину страхового платежу сплачує заклад охорони здоров'я як



роботодавець (оскільки саме він організовує процес надання медичних послуг та отримує економічний результат), а іншу частину – безпосередньо лікар як суб'єкт професійної відповідальності. Такий підхід забезпечить баланс інтересів сторін та підвищить рівень реальної доступності страхування.

Крім того, доцільно передбачити державний нагляд за дотриманням вимог щодо страхування, встановити відповідальність за здійснення медичної практики без страхового покриття, а також розробити механізми інформаційної прозорості для пацієнтів щодо наявності у лікаря чи медичного закладу відповідного страхового полісу.

Вважаємо, що в сукупності ці заходи сприятимуть формуванню цілісної системи правового регулювання, у якій страхування професійної відповідальності стане не формальною вимогою, а дієвим інструментом захисту прав та законних інтересів усіх учасників медичних правовідносин.

Висновки. Аналіз чинного законодавства та актуальної судової практики демонструє, що в нашій державі сформувалася стійка практика притягнення до цивільно-правової відповідальності за неналежне надання медичної допомоги зі зміщенням тягара доказування на медичні заклади. Правова природа лікарської помилки у цивільному праві диктує суворі умови компенсації шкоди пацієнту.

Через те, що в нашій державі досі не запроваджено систему обов'язкового страхування відповідальності лікарів, виникає серйозна проблема. Медичний заклад виплачує пацієнту кошти, а потім має право стягнути їх із винного лікаря (через регресний позов). Це створює величезні фінансові ризики для обох сторін. Саме тому введення обов'язкового страхування для медиків є не просто європейським стандартом, а нагальною потребою. Такий крок гарантує, що пацієнт отримає належне відшкодування, а заклади охорони здоров'я будуть захищені від фінансового банкрутства.

Література:

1. Василевська Н. С. Специфіка категоріального апарату страхування відповідальності медичних працівників. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. № 78 (1). С. 154-158. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286342/280244>
2. Василевська Н. С. Особливості інституту страхування професійної відповідальності медичних працівників в деяких країнах ЄС: в пошуках оптимальної правової моделі для України. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2024. № 4. С. 221-228. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/12/36.pdf>
3. Скриннікова К. О. Окремі аспекти цивільно-правової відповідальності лікарів (медичних працівників). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. № 79 (1). С. 268-273. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/10/43.pdf>
4. Шевель А. В., Дубров С. О., Лісун Ю. Б. «Лікарська помилка» і «лікарська халатність»? Межі відповідальності. *Медицина болю, анестезіологія та інтенсивна терапія*



(Pain, Anaesthesia & Intensive Care). 2023. № 2(103). С. 68-73. URL: <https://jpaic.aaukr.org/article/download/284632/278986/656896>

5. Менделя О. В. Цивільно-правова відповідальність за лікарську помилку. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2023. №63. С. 63-75. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/17440/1/6384-Текст%20статті-21208-1-10-20230928.pdf>

6. Никифорак В. М. Договір страхування відповідальності. Чернівці: Рута, 2002. 248 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2939/Monografija.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

7. Файер О.А. Страхування професійної відповідальності: цивільно-правовий аспект: дис... канд. юрид. Наук: 12.00.03: цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Харків, 2011. 198 с. URL: <http://mydisser.com/ru/catalog/view/6/44/8024.html>

8. Озернюк Г.В. Правове регулювання обов'язкового та добровільного страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. № 19. С. 99-102. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97299755-c04b-4206-a5ff-f020c22ef5f9/content>

9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

10. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

11. Гладун З.С. Медичне право України: підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. 315с.

12. Гладун З. С. Адміністративно-правове регулювання охорони здоров'я населення: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 720 с.

13. Шаповал Л.І., Калінюк А.Л. Поняття та юридична природа лікарської помилки у цивільному праві України. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. № 2 (54). С. 2396-2404.

14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду від 30 листопада 2022 року у справі № 344/3764/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107878096>

15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 19 листопада 2025 року у справі № 761/11951/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131885293>

16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 20 березня 2024 року у справі № 522/8849/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117890692>

17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 11 грудня 2024 року у справі № 361/5334/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123851162>

18. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 04 вересня 2019 року у справі № 520/16987/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84304698>

References:

1. Vasylevska, N.S. (2023). Spetsyfika katehorialnoho aparatu strakhuvannia vidpovidalnosti medychnykh pratsivnykiv [Specificity of the categorical apparatus of liability insurance of medical



workers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 78(1), 154-158. Retrieved from <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286342/280244> [in Ukrainian].

2. Vasylevska, N.S. (2024). *Osoblyvosti instytutu strakhuvannia profesiinoi vidpovidalnosti medychnykh pratsivnykiv v deiakykh krainakh YeS: v poshukakh optymalnoi pravovoi modeli dlia Ukrainy* [Features of the institute of professional liability insurance of medical workers in some EU countries: in search of an optimal legal model for Ukraine]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 4, 221-228. Retrieved from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/12/36.pdf> [in Ukrainian].

3. Skrynnikova, K.O. (2023). *Okremi aspekty tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti likariv (medychnykh pratsivnykiv)* [Certain aspects of civil liability of doctors (medical workers)]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 79(1), 268-273. Retrieved from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/10/43.pdf> [in Ukrainian].

4. Shevel, A.V., Dubrov, S.O., & Lisun, Yu.B. (2023). “Likarska pomyłka” i “likarska khalatnist”? : Mezhi vidpovidalnosti [“Medical error” and “medical negligence”? : Limits of liability]. *Medytsyna bolii, anesteziolohiia ta intensyvna terapiia – Pain, Anaesthesia & Intensive Care*, 2(103), 68-73. Retrieved from <https://jpaic.aaukr.org/article/download/284632/278986/656896> [in Ukr].

5. Mendelia, O.V. (2023). *Tsyvilno-pravova vidpovidalnist za likarsku pomyлку* [Civil liability for medical error]. *Aktualni problemy vdoshkonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy – Actual Problems of Improving the Current Legislation of Ukraine*, 63, 63-75. Retrieved from <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/17440/1/6384-Текст%20статті-21208-1-10-20230928.pdf> [in Ukrainian].

6. Nykyforak, V.M. (2002). *Dohovir strakhuvannia vidpovidalnosti* [Liability insurance contract]. Chernivtsi: Ruta. Retrieved from <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2939/Monografija.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

7. Faier, O.A. (2011). *Strakhuvannia profesiinoi vidpovidalnosti: tsyvilno-pravovyi aspekt* [Professional liability insurance: civil law aspect] (PhD dissertation). Kharkiv. Retrieved from <http://mydisser.com/ru/catalog/view/6/44/8024.html> [in Ukrainian].

8. Ozerniuk, H.V. (2012). *Pravove rehuliuвання обов’язkovoho ta dobrovolnoho strakhuvannia profesiinoi vidpovidalnosti osib, diialnist yakykh mozhe zapodiia ty shkodu tretim osobam* [Legal regulation of compulsory and voluntary professional liability insurance of persons whose activities may cause harm to third parties]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 19, 99-102. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97299755-c04b-4206-a5ff-f020c22ef5f9/content> [in Ukrainian].

9. *Zakon Ukrainy “Tsyvilnyi kodeks Ukrainy”: vid 16 sichnia 2003 roku, № 435-IV* [Law of Ukraine “Civil Code of Ukraine” from January 16, 2003, № 435-IV]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

10. *Zakon Ukrainy “Pro strakhuvannia” : vid 18 lystopada 2021 roku, № 1909-IX* [Law of Ukraine “On Insurance” from November 18, 2021, № 1909-IX]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> [in Ukrainian].

11. Hladun, Z.S. (2005). *Medychne pravo Ukrainy: pidruchnyk* [Medical law of Ukraine: textbook]. Ternopil: Ukrmedknyha [in Ukrainian].

12. Hladun, Z.S. (2007). *Administrativno-pravove rehuliuвання okhorony zdorov’ia naselennia: monohrafiia* [Administrative and legal regulation of public health care: monograph]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].



13. Shapoval, L.I., & Kaliniuk, A.L. (2026). Poniattia ta yurydychna pryroda likarskoi pomylky u tsyvilnomu pravu Ukrainy [Concept and legal nature of medical error in the civil law of Ukraine]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 2(54), 2396-2404 [in Ukrainian].

14. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu : vid 30 lystopada 2022 roku u spravi № 344/3764/21 [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Cassation Civil Court from November 30, 2022 in case No. 344/3764/21]. (n.d.). reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107878096> [in Ukrainian].

15. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu: vid 19 lystopada 2025 roku u spravi № 761/11951/22 [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Cassation Civil Court from November 19, 2025 in case No. 761/11951/22]. (n.d.). reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131885293> [in Ukrainian].

16. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu : vid 20 bereznia 2024 roku u spravi № 522/8849/19 [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Second Judicial Chamber of the Cassation Civil Court from March 20, 2024 in case No. 522/8849/19]. (n.d.). reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117890692> [in Ukrainian].

17. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu : vid 11 hrudnia 2024 roku u spravi № 361/5334/18 [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Cassation Civil Court from December 11, 2024 in case No. 361/5334/18]. (n.d.). reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123851162> [in Ukrainian].

18. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu : vid 04 veresnia 2019 roku u spravi № 520/16987/15-ts [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Third Judicial Chamber of the Cassation Civil Court from September 04, 2019 in case No. 520/16987/15-c]. (n.d.). reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84304698> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.02.2026